

Europos Sąjungos
Taryba

**Briuselis, 2019 m. gruodžio 19 d.
(OR. en)**

15231/19

**ATO 109
RECH 528
SAN 525**

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
data:	2019 m. gruodžio 19 d.
kam:	Delegacijoms
Ankstesnio dokumento Nr.:	14564/19 ATO 100 RECH 506 SAN 489
Dalykas:	Naudojant branduolines ir radiologines technologijas ne energijos gamybos reikmėms susidarančių atliekų tvarkymas – Tarybos išvados

Delegacijoms priede pateikiamos 2019 m. gruodžio 19 d. įvykusiame Aplinkos tarybos 3741-ame posėdyje priimtose Tarybos išvados dėl naudojant branduolines ir radiologines technologijas ne energijos gamybos reikmėms susidarančių atliekų tvarkymo.

TARYBOS IŠVADOS

dėl naudojant branduolines ir radiologines technologijas ne energijos gamybos reikmėms
susidarančių atliekų tvarkymo

Pripažindama

- kad branduolinėms ir radiologinėms technologijoms tenka svarbus vaidmuo ne tik branduolinės energijos sektoriuje, bet ir tokiose ypač svarbiose srityse kaip medicina, pramonė, žemės ūkis, kosmosas, moksliniai tyrimai ir aplinka, nes jos teikia daug naudos ES piliečiams, ir suvokdama galimą svarų branduolinės srities mokslo įnašą siekiant įveikti visuomenei kylančius uždavinius;
- kad pagal Euratomo teisės aktus reikalaujama, kad branduolinių ir radiologinių technologijų naudojimas ne energijos gamybos reikmėms būtų tinkamai pagrįstas, kuo geriau užtikrinama visuomenės, pacientų ir darbuotojų radiacinė sauga, o radioaktyviosios atliekos ir panaudotas branduolinis kuras būtų tinkamai tvarkomi ir šalinami;
- kad vykdant veiklą branduolinių ir radiologinių technologijų srityje visose valstybėse narėse gaminamas panaudotas branduolinis kuras ir (arba) susidaro radioaktyviosios atliekos;
- 2011 m. liepos 19 d. Tarybos direktyvą 2011/70/Euratomas, kuria nustatoma panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų atsakingo ir saugaus tvarkymo Bendrijos sistema, skirta užtikrinti, kad ateities kartoms nebūtų nepagrįstai užkrauta našta;
- 2006 m. lapkričio 20 d. Tarybos direktyvą 2006/117/Euratomas radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro vežimo priežiūros ir kontrolės, kuria siekiama užtikrinti tinkamą gyventojų apsaugą;
- 2009 m. birželio 25 d. Tarybos direktyvą 2009/71/Euratomas, kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema, ir 2014 m. liepos 8 d. Tarybos direktyvą 2014/87/Euratomas, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/71/Euratomas;

- Jungtinę panaudoto kuro tvarkymo saugos ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo saugos konvenciją;
- valstybių narių nacionalines panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo programas, kurios taikomos jų jurisdikcijoje esančiam visų rūšių panaudotam branduoliniam kurui ir radioaktyviosioms atliekoms bei visiems jų tvarkymo etapams nuo jų susidarymo iki šalinimo;
- valstybių narių ataskaitas dėl Tarybos direktyvos 2011/117/Euratomas įgyvendinimo ir ataskaitas dėl Tarybos direktyvos 2006/117/Euratomas įgyvendinimo;
- susitariančiųjų šalių nacionalines ataskaitas dėl Jungtinės panaudoto kuro tvarkymo saugos ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo saugos konvencijos;
- 2019 m. Tarybos išvadas dėl ne energijos gamybos reikmėms skirtų branduolinių ir radiologinių technologijų bei jų panaudojimo;
- ATKREIPDAMA DĖMESĮ į Europos tyrimo dėl branduolinių ir radiologinių technologijų panaudojimo medicinoje, pramonėje ir moksliniams tyrimams ataskaitą (ISBN 978-92-79-99659-7);
- ATKREIPDAMA DĖMESĮ į atliekamą darbą, susijusį su valstybių narių metodų, taikomų apibrėžiant radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro nacionalinius registrus, lyginamąją analizę;
- ATKREIPDAMA DĖMESĮ į darbą, padarytą įgyvendinant 2014–2018 m. Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programą ir pagal dabartinę 2019–2020 m. Euratomo darbo programą mokslinių tyrimų ir plėtros, susijusių su technologijomis bei kompetencijomis tokiose aktualiose srityse kaip atliekų tvarkymas ir radiacinė sauga, atžvilgiu;
- ATKREIPDAMA DĖMESĮ į 2019 m. lapkričio mėn. Briuselyje Komisijos ir Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančios Suomijos surengto SAMIRA (Strateginės darbotvarkės dėl branduolinių ir radiologinių technologijų naudojimo medicinoje, pramonėje ir moksliniams tyrimams) seminario dėl naudojant branduolines ir radiologines technologijas ne energijos gamybos reikmėms susidarančio panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo rezultatus;
- ATKREIPDAMA DĖMESĮ į 2019 m. lapkričio mėn. Briuselyje Komisijos surengto seminario dėl valstybių narių metodų, taikomų apibrėžiant radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro nacionalinius registrus, lyginamosios analizės rezultatus,

1. PALANKIAI VERTINA Komisijos parengiamąjį darbą siekiant parengti Strateginę darbotvarkę dėl branduolinių ir radiologinių technologijų naudojimo medicinoje, pramonėje ir moksliniams tyrimams (SAMIRA);
2. PRIPAŽIŖSTA, kad branduolinių ir radiologinių technologijų naudojimas ne energijos gamybos reikmėms turi teigiamą poveikį visuomenės sveikatai. Todėl, naudojant branduolines ir radiologines technologijas ne energijos gamybos reikmėms, reikėtų atsižvelgti į visą tokių technologijų gyvavimo ciklą;
3. ATKREIPIA DĖMESĮ į tai, kad yra skirtingos branduolinių ir radiologinių technologijų naudojimo ne energijos gamybos reikmėms atliekų srautų rūšys. Paprastai įvairių rūšių ir savybių atliekos susidaro nedideliais kiekiais įvairiose vietose, o atliekų tvarkymas tęsis per ateinančius dešimtmečius;
4. ATKREIPIA DĖMESĮ į tai, kad atliekų tvarkymo poreikius valstybėse narėse lemia įvairi veikla visuomenėje. Tai yra susiję su, pvz., mokslinių tyrimų ir bandymų reaktorių panaudotu kuru, mokslinių tyrimų įrenginių eksploatavimo ir eksploatavimo nutraukimo radioaktyviosiomis atliekomis, radioaktyviųjų izotopų gamybos radioaktyviosiomis atliekomis, medicinos srities radioaktyviosiomis atliekomis ir panaudotais uždaraisiais šaltiniais;
5. PABRĖŽIA, kad svarbu kuo labiau sumažinti radioaktyviųjų atliekų kiekį ir aktyvumą, kiek tai yra praktiškai įmanoma ir laikantis nacionalinės politikos ir Bendrijos teisės, ir sukurti bei naudoti naujas atliekų tvarkymo technologijas ar įrenginius;
6. PABRĖŽIA, kad, nedarant poveikio galutinei valstybių narių atsakomybei už jų teritorijose susidariusių radioaktyviųjų atliekų tvarkymą, saugojimą ir šalinimą, visų nacionalinio ir viršvalstybinio lygmens veiksmų prioritetą turėtų būti atsakingo ir saugaus atliekų tvarkymo, saugojimo ir šalinimo užtikrinimas;

7. PABRĖŽIA valstybių narių atsakomybę suformuoti nacionalinę radioaktyviųjų atliekų, įskaitant radioaktyvias atliekas ir panaudotą branduolinį kurą, susidarančius naudojant branduolines ir radiologines technologijas ne energijos gamybos reikmėms, tvarkymo politiką;
8. PRIPAŽĮSTA, kad įvairiems atliekų srautams turėtų būti taikomas pakopinis metodas ir kad sprendimai gali priklausyti nuo branduolinių ir radiologinių technologijų naudojimo masto ir programų etapo;
9. PRIPAŽĮSTA įvairią nacionalinę politiką dėl panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir tai, kad valstybės narės gali turėti centralizuotus arba paskirstytus tvarkymo, saugojimo ir šalinimo įrenginius. Ši veikla gali būti vykdoma per viešąsias arba privačiąsias organizacijas;
10. PRIPAŽĮSTA, kad kai kuriais atvejais nacionaliniai sprendimai nėra nei lengvai prieinami, nei praktiškai įgyvendinami. Šiuo atžvilgiu paslaugos, įrenginiai ir saugojimo arba šalinimo įrenginiai, kuriais dalytųsi valstybės narės, galėtų būti laikomi perspektyvia alternatyva. Tokiam dalijimuisi reikėtų politinių sprendimų, visuomenės pritarimo ir techninių bei teisinių sprendimų. Tačiau tokio bendradarbiavimo iniciatyvos turėtų imtis valstybės narės;
11. PAŽYMI, kad valstybių narių bendradarbiavimas šiandien apima bendras mokslinių tyrimų programas, kurios yra labai svarbios kuriant atliekų tvarkymo sprendimus ir žinias. Be to, sutelkus technologijas, paslaugas ir žinias padaugėtų galimų atliekų tvarkymo sprendimų tiek nacionaliniu, tiek viršvalstybiniu lygmenimis;

12. PRIPAŽĮSTA nacionalinio ir Europos lygmens mokslinių tyrimų ir mokymo programų svarbą plėtojant sprendimus ir geriausią praktiką, taip pat išlaikant ekspertines žinias, įgūdžius ir išteklius radioaktyviųjų atliekų, susidarančių naudojant branduolines ir radiologines technologijas ne energijos gamybos reikmėms, tvarkymo srityje. Reikėtų toliau remti mokymo veiklos sutelkimą, siekiant padidinti ekspertinių žinių prieinamumą bei apimtį ir padėti visoms valstybėms narėms dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais;
13. PAŽYMI, kad valstybės narės yra atsakingos už jų poreikius atitinkančių ekspertinių žinių, įgūdžių ir išteklių išlaikymą ir plėtoją. Labai svarbu nustatyti turimas ekspertines žinias, įgūdžius ir išteklius planuojant būsimus poreikius ir juos tenkinant. Tai turėtų būti daroma nacionaliniu lygmeniu ir vykdant bendradarbiavimą Europos lygmeniu, pavyzdžiui, per Europos žmogiškųjų išteklių stebėjimo centrą;
14. ATKREIPIA DĖMESĮ į valstybių narių ir Bendrijos atsakomybę į atliekų tvarkymo ataskaitas visais lygmenimis įtraukti duomenis apie radioaktyvias atliekas, susidarančias naudojant branduolines ir radiologines technologijas ne energijos gamybos reikmėms.